

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/84199,Sawiczewski-Jozef-Tomasz.html>
2022-09-30, 08:36

Sawiczewski Józef Tomasz

SAWICZEWSKI Józef Tomasz (1762, Zarzecze k. Jarosławia – 20 I 1825, Kraków), farmaceuta, toksykolog, pionier przemysłu chemiczno-farmaceutycznego. Syn Jędrzeja, dzierżawcy majątku, i Wiktorii, ojciec Floriana.

Naukę rozpoczął w Jarosławiu i kontynuował ją w Przemyślu. Od 1786 studiował nauki przyrodnicze w Szkole Głównej w Krakowie. Po ukończeniu studiów odbył praktykę w aptece – jako uczeń, a potem jako pomocnik. W 1794–98 – mając już stopień prowizora – dzierżawił aptekę dominikanów w Krakowie, równocześnie studiował farmację u A. Szastera. 5 XI 1797 uzyskał dyplom magistra farmacji. W 1798 wydzierżawił, a potem zakupił aptekę „Pod Słońcem”, mieszczącą się w Rynku Głównym, w której potem prowadził zajęcia dla studentów farmacji. Był też właścicielem apteki „Ad Salvatorem” w Krakowie.

W 1802 został członkiem Gremium Aptekarzy Krakowskich i z jego ramienia zasiadał w komisji egzaminacyjnej uniwersytetu dla magistrów farmacji. Władze austriackie zwracały się do niego kilkakrotnie (1805/06, 1808) z propozycją objęcia katedry chemii i botaniki miejscowego uniwersytetu; propozycje te odrzucił, nie chcąc pracować w zgermanizowanej uczelni.

Po zajęciu Krakowa przez wojska Księstwa Warszawskiego został naczelnym aptekarzem utworzonego w 1809 na Wawelu Lazaretu Głównego. Przez kilka miesięcy z własnych funduszy dostarczał rannym leki i opatrunki. Objął Katedrę Higieny, Farmacji i Materii Medycznej na wydziale lekarskim uniwersytetu. Nominację na profesora otrzymał 27 VIII 1811, ale zajęcia prowadził już od początku 1810. Wykładał farmację, materię medyczną, toksykologię (od 1814), chemię stosowaną, naukę o środkach spożywczych, higienę i naukę o wodach mineralnych (od 1823). Udoskonalał i poszerzał

program wykładów, wprowadził nowe dyscypliny (historię farmacji, deontologię), do ćwiczeń laboratoryjnych udostępniał studentom swoją aptekę. W 1818 został wybrany na dziekana wydziału lekarskiego, ale nominacji tej nie przyjął. W 1819 nadano mu tytuł honorowego doktora medycyny i chirurgii.

S. był autorem kilku prac naukowych, w tym rozprawy historycznej *Historia farmacji* (1825). Zajmował się także technologią chemiczną. W 1810 założył pierwszą w Krakowie fabrykę cukru wytwarzanego z krochmalu. Produkował również węglan amonu, a od 1821 – czyli zaledwie w rok po wyizolowaniu chininy z kory chinowca przez J. Caventou i J. Pelletiera – uruchomił produkcję siarczanu chininy.

S. jest uważany za jednego z pionierów polskiego przemysłu chemiczno-farmaceutycznego. Zainteresowania chemiczne przyczyniły się do jego śmierci – zmarł na skutek obrażeń doznanych podczas przeprowadzania doświadczenia w laboratorium chemicznym.

Był członkiem TNK, zasłużonym działaczem Tow. Dobroczynności w Krakowie oraz członkiem loży wolnomularskiej „Przesąd Zwyciężony”.

PSB (Z. Kosiek).

W. Roeske: *Józef Sawiczewski (1762-1825)*, Warszawa 1964.

Anna Trojanowska

[Poprzedni](#)
[Następny](#)